

OHSAS 18001 İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ YÖNETİM REHBERİ STANDARDI

GİRİŞ :

Dünyada, üretim faktörünün temel ögesi olan çalışanların sağlığı ve güvenliği endüstriyel gelişmelere paralel olarak, ön plana çıkmaktadır. “ İş Sağlığı ve İş Güvenliği “ kavramı giderek önem kazanmakta ve bu alanda günümüzde geçmişe oranla

- Daha planlı,
- Sistematik,
- Standardize edilmiş yaklaşımlar sunulmaktadır.

Bir Organizasyonun İSiG Yaklaşımı;

- Çalışanlar,
- Hissedarlar,
- Tüketiciler,
- Sigorta,
- Müteahhitler
- ve Sonuçta Toplumu Kapsamalıdır.

İSiG tanımı sadece kazaların önlenmesinden ibaret değildir “ İSiG Yönetimi” aynı zamanda İSiG’de yüksek standartlaşmayı hedeflemektedir. Bu da genel anlamda tehlikelerinin tanımlanması, değerlendirilmesi ve işle ilgili risklerin kontrolünü kapsamalıdır.

Bu kapsamda günümüzde kalite, çevre ve İSiG bir üçgenin birbirini tamamlayan kenarları gibi görülmekte ve birbirine uyumlu, standart, “ Genel Yönetim” ve entegre bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Aşağıda genel çerçevesi verilmeye çalışılan “İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ YÖNETİM REHBERİ STANDARDI” da “ British Standard Institution (BSI) “ tarafından geliştirilmiş ve İSiG alanında dünyada kabul gören rehber bir standart özelliğindedir.

Bu standart, iş sağlığı ve güvenliği yönetiminin, işletme yönetimine entegre edilmesi gerektiği ve genel yönetimin ayrılmaz bir parçası olduğu gerçeği düşünülerek hazırlanmıştır. OHSAS 18001 bir rehber standarttır ve işletme yönetimine rehberlik edecek önerileri içermektedir.

Bilindiği gibi işyerlerinde tutulan istatistikler, iş kazalarını, işe bağlı hastalıkları ve meslek hastalıklarını bildirmekte ve haberdar olmamızı sağlamaktadırlar. Oysa bu kazaların ve hastalıkların arkasında yatan kazaya ya da hastalığa maruz kalanın, arkadaşlarının ve işverenin çektiği acıları tam olarak görmemizi sağlayamazlar. Bununla birlikte kazalıya ya da hastaya maliyeti, işverene maliyeti, topluma maliyeti gibi önemli unsurlarda da çoğu kez yol gösterici olmaktan çok uzaktırlar.

İngiltere’de yapılan bir çalışma sonucunda; bir iş kazası sonucu ortaya çıkan, sigorta kapsamı dışındaki maliyetin, sigorta dahilindeki maliyetten 8 ile 36 kat daha fazla olduğu gösterilmiştir. Gösterilen ekonomik nedenlerle beraber, etik nedenler ve işin verimini artırıcı nedenler doğrultusunda, iş sağlığı ve güvenliği yönetiminin bilimsel ve sistematik biçimde uygulanması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Halen yürürlükte olan yasal çerçeveye uygun olarak, iş kazalarını ve hastalıkları en aza indirmek ve hatta önlemek için iş sağlığı ve iş güvenliği aktivitelerini yönetimin ve organizasyonunun bir parçası olarak ele almak amaçlanmaktadır. Bunu sağlamak üzere oluşturulan rehber standart;

- **Çalışanların ve diğerlerinin maruz kaldıkları riskleri minimize etmek;**
- **İşin performansını attırmak;**
- **Diğer işletmeler ya da müşterilere karşı duyarlı, sorumlu bir imaj yaratmayı amaçlamaktadır.**

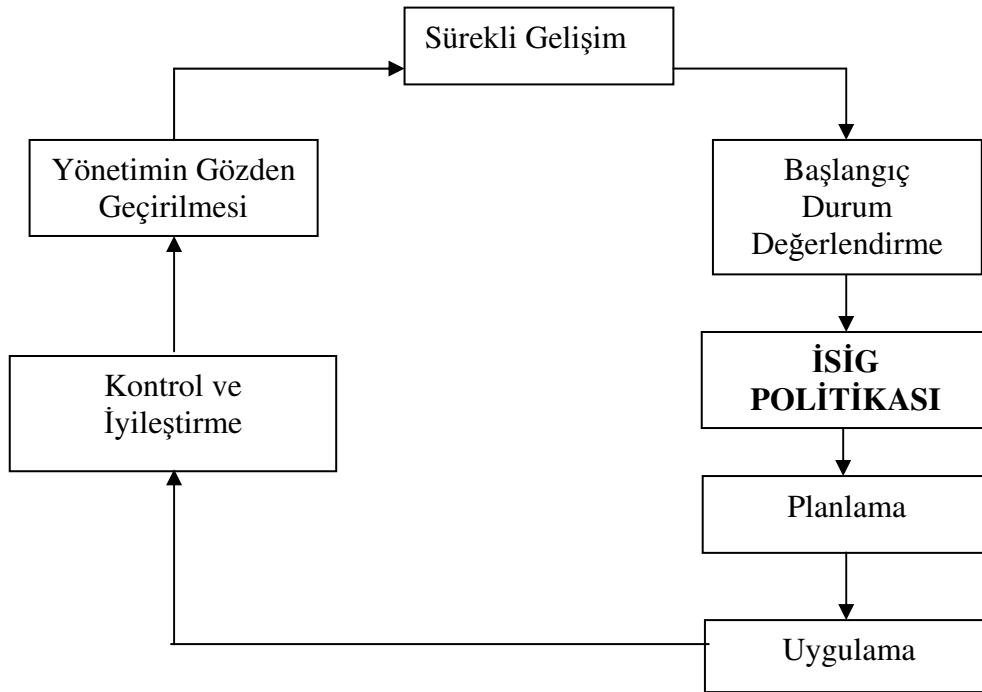
Bu Standart,

- **ÇEVRE YÖNETİMİ**
- **KALİTE YÖNETİMİ**
- **BAŞARILI SAĞLIK VE GÜVENLİK YÖNETİMİ**

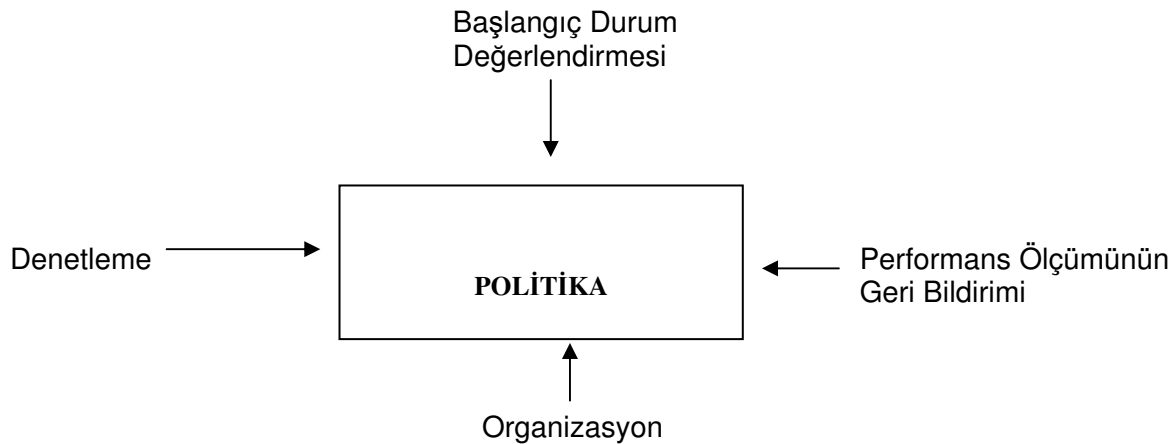
standartlarındaki yönetim sistemleri ile aynı prensipleri paylaşmaktadır. Bunu sağlamak üzere OHSAS 18001'i İş Sağlığı ve İş Güvenliği yönetimini geliştirmekle beraber; diğer yönetim sistemleri ile bağlantıları kurmaktadır.

Bu rehber etkin bir İSİG Yönetim Sistemi için temel olan başlıkları kapsamaktadır. Toplumların kültürel ve diğer insani farklılıkları, bu rehberin uygulanmasını olumlu veya olumsuz şekilde etkileyebilir. Bu nedenle adaptasyon ve uygulama aşamasında bu farklılıkları göz önüne almak gerekmektedir. Bu standart;

- **İSİG Yönetim Sistemi Geliştirme,**
- **Diğer yönetim sistemleri ile bağlantı kurma, konularında rehberlik etmektedir.**

I. BAŞLANGIÇ DURUM DEĞERLENDİRMESİ:

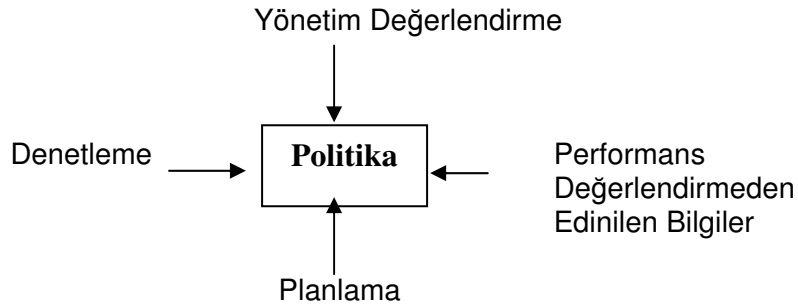

İşletmeler uygulamaya başlamadan mevcut iş sağlığı ve güvenliği yönetim düzenlemelerini gözden geçirmeli ve “**NEREDEYİZ**” ? sorusunun cevabını aramalıdır.

Bu değerlendirmede mevcut düzenlemelerin;

- İlgili yasalar uyarınca mevcut İSİG yönetim prosedürlerinde yapılması gerekenler
- İşletme içindeki İSİG yönetim rehberi olup olmama durumu,
- Diğer benzer işletme ve sektörlerdeki iyi uygulamalar, İle karşılaştırması yapılmalıdır.

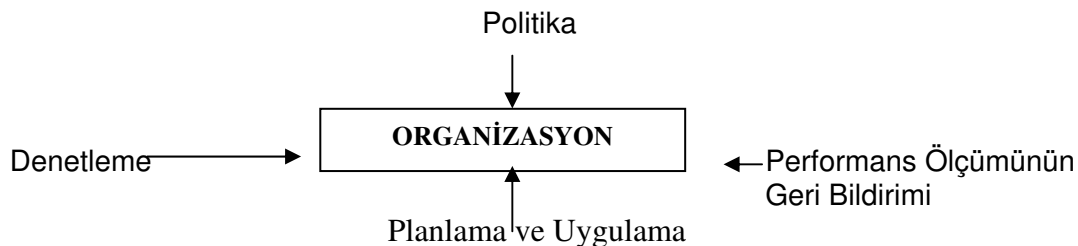
II. İSİG POLİTİKASI:

İşletmenin politikası aşağıdaki başlıkları içerecek şekilde hazırlanmalıdır;

- İSİG İş Performansının entegre bir parçası olarak tanımlanmak,
- Yüksek bir İSİG performansına ulaşmak
- Yasaların gerektirdiği düzenlemeleri kapsamak,
- Politikayı uygulamaya yönelik uygun ve yeterli kaynakları sağlamak
- İSİG Politikasının amaçlarını hazırlamak ve işletme içi herkesin bilgilmesine yönelik yayınlamak,
- İSİG yönetimine birinci derecede öncelik vermek,
- İSİG Politikasının işletmede tüm seviyelerde anlaşılmasını, uygulanmasını ve yerleştirilmesini sağlamak,
- Çalışanların Politikaya uymak ve uygulanmasını sağlamak konusunda işbirliğini sağlamak,
- İSİG Politikasını belirli aralıklarla gözden geçirmek,
- Her seviyede çalışanların İSİG Politikası uyarınca sorumluluklarını yerine getirebilmeye yönelik uygun eğitimleri aldıklarından emin olmak,

I. ORGANİZASYON

SORUMLULUKLAR:

İSİG sorumlulukları bütünüyle üs yönetimle ilgilidir. En güzel uygulama üst yönetimden (büyük kuruluşlarda Yönetim Kurulu üyelerinden biri olabilir) birisinin,İSİG yönetim sistemiyle ilgili bütün sorumluluğu alarak,işletmede uygulama ve organizasyonu sağlamasıdır.

Ayrıca işletmedeki bütün birimlerde çalışan yetkililer;

- Birimlerinde çalışan bütün insanların sağlığından ve güvenliğinden sorumlu olmalı,
- Birimlerindeki ortamlardan,sağlık ve güvenlik yönünden etkilenenlerin sorumluluğunun da kendilerine ait olacağını bilmeli,
- Alacakları kararların İSİG Yönetim Sistemi performansını etkileyecek düzeyde olduğunun bilincinde olmalıdırlar.

Üst düzey Yöneticiler, İSİG performansının daha da artması için aktif olarak kendi katılımlarını göstermelidirler.

YÖNETSEL DÜZENLEMELER :

İSİG in organizasyon ve onun tüm aktivitelere,işin büyüklüğü veya yapısı ne olursa olsun,tamamı ile entegre olması son derece önemlidir. Politikanın uygulanması ve etkin bir İSİG yönetimi için bir organizasyon şunlara sahip olmalıdır;

- Yeterli İSİG bilgisine ulaşılması, kanuni yaptırımlar çerçevesinde güvenli aktiviteler yapılması için beceri ve kabiliyet,
- Yönetim yapısı içinde sorunlulukların dağılımının tanımlanması ve gerçekleştirilmesi
- Kişilerin sorumluluklarını yerine getirebilmeye yönelik gerekli yetki ile donatılması,
- Organizasyon yapısına ve büyüklüğüne uygun gerekli kaynakların sağlanması,
- Organizasyonun tüm seviyelerinde ihtiyaçların tanımlanması ve gerekli eğitimlerin organize edilmesi,
- İSİG bilgisinin etkin şekilde ve uygun yerde paylaşılmasına, iletişim sağlanmasına yönelik organizasyon yapılması,
- Uzmanlardan öneri ve hizmet almaya yönelik organizasyon yapılması,
- Çalışanların katılımının sağlanmasına yönelik organizasyonlar yapılması,

İSİG YÖNETİM SİSTEMİNİN DÖKÜMÜNTASYONU :

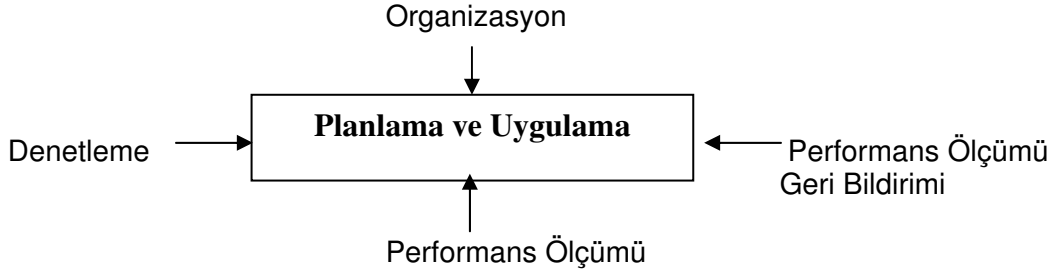
Etkin ve başarılı bir İSİG Yönetim Sistemi için, dokümantasyon en önemli unsurlardan biridir. Fakat unutulmamalıdır ki, dokümantasyon mümkün olan en az sayıda tutulmalı, verimlilik ve etkinlik azaltılmamalıdır.

Organizasyon yasal veya ihtiyaçtan doğan, bu gerekliliği gösterebildikleri, kayıt sistemini oluşturmalarıdır.

Bu kayıt sistemi İSİG planlarını tam anlamı ile uygulamaya geçirmeye uygun olmalı ve ihtiyaçların bir parçası olmalıdır.

İşletmeler, dökümanların yenilikleri izleyen şekilde yeni tarihli olmasına dikkat etmeli ve uygun görüldükleri amaca hizmet için kullanılmalarını sağlamalıdır.

II. PLANLAMA VE UYGULAMA

Bu planlanan aktivitenin başarı veya başarısızlığını açık bir şekilde görebilmek için önem taşımaktadır. Bu planlama; İSİG konusunda gereksinimleri tanımlamak, belirgin performans kriterleri belirlemek aşamalarını kapsamalı ve;

- **NE** yapılacak ?
- **KİM** sorumlu olacak ?
- **NE ZAMAN** yapılacak ?
- **BEKLENEN** çıktı ne olacak ?

sorularının cevapları yer almalıdır.

RİSK ANALİZİ :

İşletme, tehlikelerin saptanmasını da kapsayacak şekilde risk analizi yapmalıdır.

KANUNİ ve DİĞER GEREKSİNİMLER:

İşletme, risk analizinin yanı sıra, kanuni gereksinimleri belirlemeli ve diğer gereksinimlerle birlikte İSİG Yönetimini uygulamalıdır.

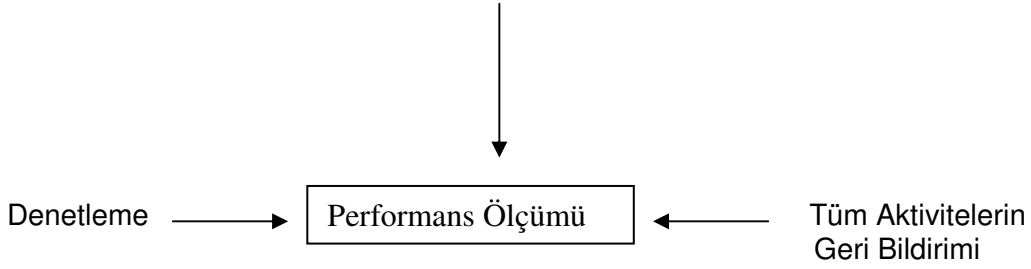
İSİG YÖNETİM DÜZENLEMELERİ:

Organizasyon aşağıdaki başlıkları da kapsayan düzenlemeleri yapmalıdır.:

- Politikayı uygulamaya yönelik genel plan ve amaçlar (personel,kaynaklar da dahil) hazırlanmalıdır.
- Tanınmalanan riskleri kontrol ve tanımlanan ihtiyaçları karşılamaya yönelik uygulama düzenlemeleri ve genel planlama yapılmalıdır.
- Acil durumlara yönelik planlamalar yapılmalıdır. İşletme gelecekte karşılaşılabilecek acil durumları inceden sezinleyip gerekli önlemleri almalı ve oluşabilecek etkilerini hafifletmelidir.
- Performans ölçümü, denetleme ve durum değerlendirmesi için planlama yapılmalıdır.
- Gerekli görülen düzeltme aktiviteleri planlanmalı ve uygulanmalıdır.

III. PERFORMANS ÖLÇÜMÜ

Planlama ve Uygulama

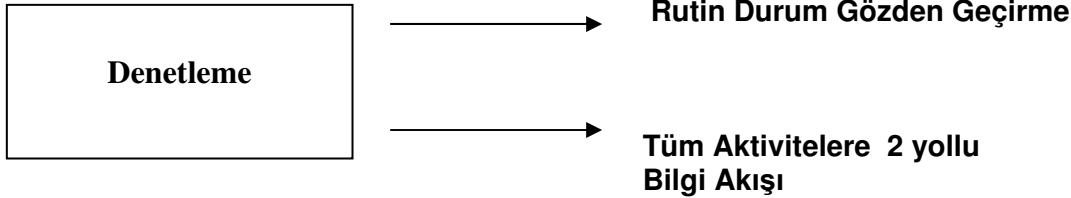
Performans Ölçümü, İSİG Yönetim Sisteminin verimini göstermek için anahtar bir yoldur. Gerekli olduğu takdirde hem nitelik hem de nicelik ölçümleri yapılmalıdır. Performans ölçümü “ izleme” anlamındadır. Hangi politika ve amaçların gerçekleştirilebileceğini gösterir. iki yolla yapılabilir.

Proaktif Performans Ölçümü: surveyans ve gözlemler ile; Örneğin yapılacak işin güvenlik sistemleri, çalışma izinleri gibi.

Reaktif Performans Ölçümü: Kazaları, kazaya ramak kaldı durumlarını, hastalık, sağlık, diğer sağlık ve güvenlik performans olaylarının takibi gibi.

Yetersizlik görüldüğü zaman, sebepleri kökten tespit edilmeli ve düzeltilmesi için gereken düzenlemeler yapılmalıdır.

IV. DENETLEME

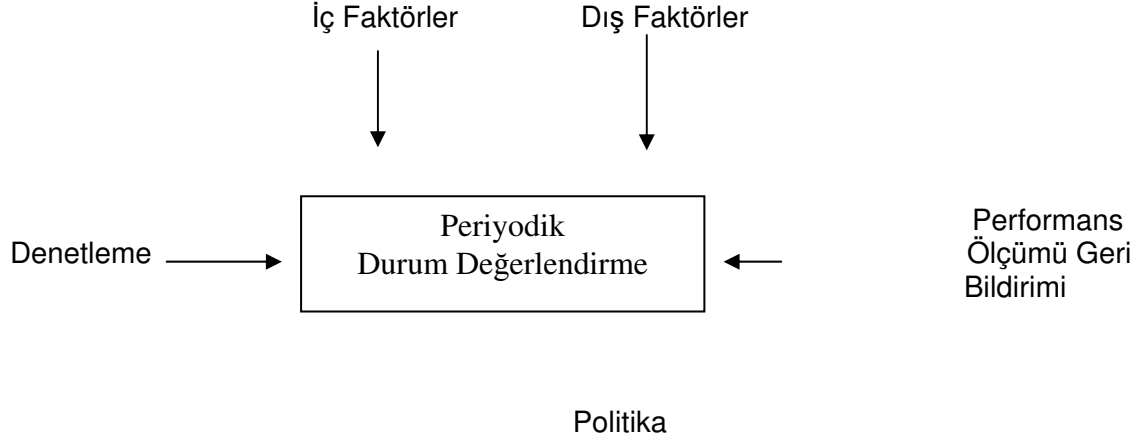
İSİG'nin rutin izlenmesine ek olarak İSİG Yönetim Sisteminin tüm elementlerini daha derin ve daha eleştirel bakışla irdeleyen periyodik bir denetlemeye gerek vardır. Bu denetleme, organizasyon dışından, bağımsız ve profesyonel kişi veya kişilerce yapılmalıdır.

Denetleme yöntemleri organizasyonların büyüklüğü ve mevcut tehlikelerin yapısına göre değişik olabilir. Denetleme şu soruları içermelidir.

- Organizasyon genel İSİG Yönetim Sistemi tanımlanan İSİG Performans standartlarına ulaşma kapasitesine sahip mi ?
- İSİG Yönetim Sisteminin güçlü ve zayıf yönleri nelerdir. ?
- Organizasyon gerçekten hedeflediklerini yapıyor ve ulaşabiliyor mu ?

Denetleme çok geniş olabilir veya seçilmiş bir alan veya konulara yönelik olabilir. Denetim sonuçları ve alınması gerekli düzeltici önlemler ilgili tüm kişilerle paylaşılmalı, bu kişiler bilgilendirilmelidir.

V. PERİYODİK DURUM DEĞERLENDİRME

Organizasyon ihtiyaçlarına yönelik İSİG Yönetim Sisteminin periyodik gözden geçirilme sıklığını tanımlamalıdır. Bu gözden geçirme şunları göz önünde tutmalıdır.

- İSİG Yönetim Sisteminin genel performansını,
- Sistemin elementlerinin performansını,
- Denetleme bulgularını
- İç ve dış faktörleri; ÖRNEĞİN; Değişen organizasyonel yapı, değişen kanunlar, yeni teknoloji sunumu gibi,

Ve herhangi bir yetersizliği ortadan kaldırmak için hangi aktivitelerin gerekli olduğunu tanımlayabilmelidir.